

LBRIS

We know
books

TRĂILĂ NICOLA

ONCOLOGIA în BANAT

Trecut și perspective

Aide-mémoire și punct de plecare pentru
istoria aprofundată a oncologiei în România

EDITURA MEDICALĂ AMALTEA
www.amaltea.ro

Cuprins

Prefață	5
Cuvânt înainte	9
Capitolul I.	
Introducere	11
Capitolul II.	
Cabinetul Regional de Oncologie Banat	15
Capitolul III.	
Clinica de Chirurgie Oncologică	30
Capitolul IV.	
Serviciul de Radioterapie	77
Capitolul V.	
Serviciul de Chimioterapie	83
Capitolul VI.	
Serviciul de Anatomie Patologică	84
Capitolul VII.	
Nota autorului	93

Capitolul I. Introducere

Boala neoplazică a existat dintotdeauna, chiar înaintea omului, s-a înmulțit pe parcurs, iar astăzi urcă pe locul al II-lea ca mortalitate, cu perspectiva de a se instala în frunte. Omul a fost izbit, evident, de gravitatea ei și de neputința lui în apărare. De aici și numeroasele atitudini terapeutice, de-a lungul vremii, dar și progresele obținute ulterior. Oncologia, ca știință preocupată eminent de studiul năprasnicei boli, s-a dezvoltat târziu în România, spre începutul secolului XX, când s-au format și primii specialiști cu instituțiile medicale necesare. România, la mijlocul secolului al XIX-lea, abia își inaugurează prima Facultate de Medicină, în București, cu concursul tânărului medic Carol d'Avila, copil născut în satul Avila, din nordul Italiei. Venit în România devine Davila, fără apostrof. Dar, Carol Davila a făcut ceva mai mult pentru medicina românească. A trimis la Paris toți studenții care terminau primii patru ani de medicină la București, pentru a-i urma pe ultimii doi ani aici. La sfârșit primeau diplomă de absolvenți ai Universității de Medicină din Paris. Unii rămâneau preparatori, la anumite materii, alții urmau o pregătire într-o specialitate medicală, după care reveneau acasă. Înseamnă că atunci erau bine plătiți în România. Așa se explică saltul neverosimil spre progres al medicinei românești, care, între cele Două Războaie Mondiale, concura Occidentul. Că lucrurile s-au petrecut așa mi-a fost confirmat de descoperirea cataloagelor studenților din primii patru ani de studiu. Mă aflu la București pentru a participa la o comisie de susținere a unui doctorat în Oncologie. Cum am ajuns mai devreme, am intrat într-o sală alăturată, goală, și, din curiozitate, am deschis ușa de jos a unui dulap cu cărți. Erau cataloage studențești. Întâmplător nimeresc catalogul primului an de facultate, al primei serii, din anul 1859.

Erau, aici, notele numai până în anul patru de studiu. Am răsfoit și alte cataloage, ale altor ani mai mari. Toate se opreau la patru ani. Am crezut că atât dura medicina în România, la acea vreme. Încercând să mă lămuresc, am aflat de isprava incredibilă a lui Carol Davila. Trebuie să-i aducem depline mulțumiri acestui sfânt al propășirii românilor.

Dar, să continuăm cu oncologia românească.

La București, Profesorul Iancu Jianu înființează, în anul 1928, pe lângă Clinica a III-a de Chirurgie, primul Centru Anticanceros din țară, profilat pe combaterea cancerului. Un an mai târziu, în 1929, Prof. Dr. Iuliu Moldovan inaugurează la Cluj, Institutul pentru Studiul și Profilaxia Cancerului, devenit ulterior Institutul Oncologic Cluj. Tot aici, se editează, în 1933,

prima revistă de specialitate din țară, care ființează până în 1940. Reeditarea ei a apărut în zilele noastre, sub aceleași nume, „Cancerul”. În București, la inițiativa doctorului Octav Costăchel, ajuns Secretar General în Ministerul Sănătății și viitor profesor, ia ființă Institutul Oncologic București, în anul 1948, cu sediu la Filantropia și mai apoi, în noua clădire de la Fundeni (Ion Encuț, Viorel Fugaru. „Rolul telomerilor și al telomerazei în cancerele mamare”. Editura EO Nouă, București, 2015, pag.9) (Figura 1).

Este demn de remarcat, acum, că, privind lupta împotriva cancerului, Profesorul Victor Babeș a fost cel care a solicitat primul inițierea unui plan concret de acțiune, fapt care se va realiza abia peste 100 de ani, și tot el a introdus în literatura mondială termenul de **leziune precanceroasă**. Iată motivul pentru care Victor Babeș (Figura 3) își are locul său binemeritat în istoria oncologiei bănățene, românești și mondiale (Figura 4).

Pe de altă parte, nepotul său, Aurel Babeș, fiul fratelui lui Victor Babeș, și profesor de anatomie patologică la București, a introdus, în anul 1927, metoda de depistare colpocitologică a cancerului de col uterin, cu un an înaintea lucrării grecului Papanicolau, din 1928. Tatăl lui Victor, Vichentie Babeș (Figurile 5 - 6), născut la Hodoni, aproape de

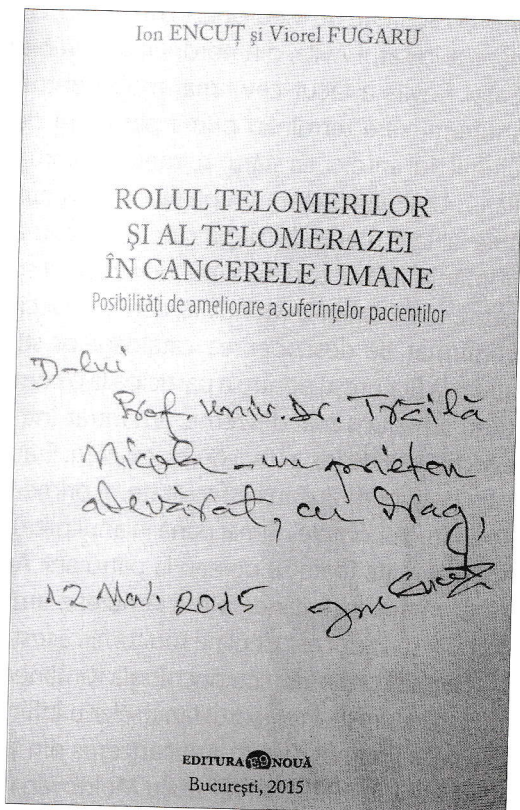

Figura 1. Cartea geneticianului Ion Encuț din care am aflat că Victor Babeș a introdus în literatura mondială termenul de „leziune precanceroasă”

Figura 2. Autograful domnului Ion Encuț, oferit autorului cărții „Oncologia în Banat”

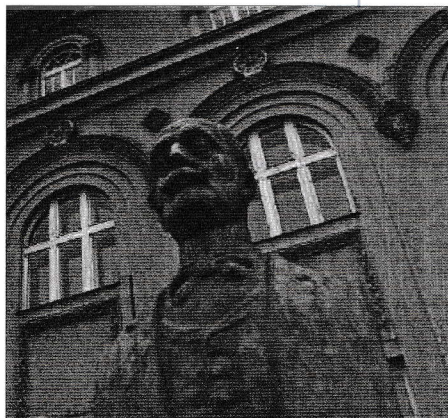

Figura 3. Victor Babeș – bust amplasat în fața Institutului de Igienă din Timișoara, realizat de Romulus Ladea

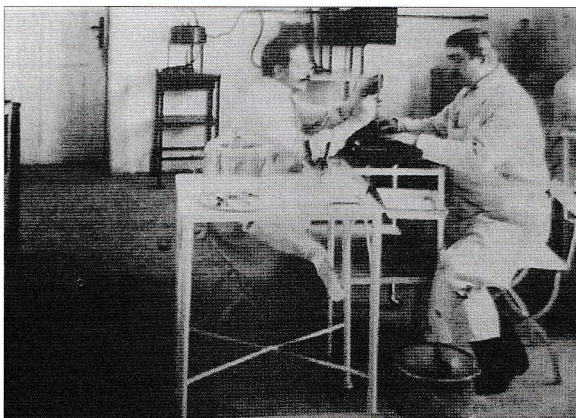

Figura 4. Victor Babeș, fiul lui Vichentie, în laboratorul său de la Institutul de Bacteriologie, înființat de el în București

Timișoara, a fost fondator al revistei *Familia*, de la Viena, apoi fondator al Partidului Național Român din Banat și Părțile ungurești și Președinte al Partidului Național Român de la Sibiu.

De remarcat că Vichentie Babeș participă în Budapesta, la alegerea lui Petru Ivașcu, din Goruia căărășană, în 1874, ca patriarh al nou înființatei Patriarhii de Carloviț. Sub numele monahal de Procopie Ivacicovici, Petru va fi primul patriarh român, este adevărat că al ortodocșilor sârbi care la 1865 s-au despărțit de Biserica Ortodoxă Română, evident sub

presiunea românilor. Cel de-al doilea patriarh român a fost Elie Miron Cristea, ajuns la București din Caransebeș. Iată cum, primii doi patriarhi români au pleca din Carașul bănățean. Apoi prima carte de lingvistică românească a fost scrisă de Paul Iogovici din Vărădia de Caraș (Figura 7), în anul 1799. Și, dacă

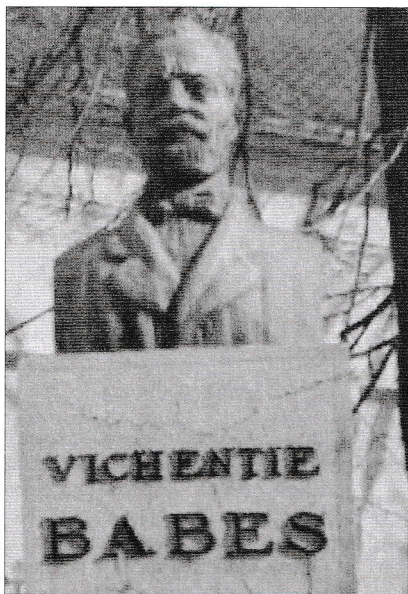

Figura 5. Bustul lui Vichentie Babeș din curtea bisericii ortodoxe din Hodoni, realizat de Romulus Ladea

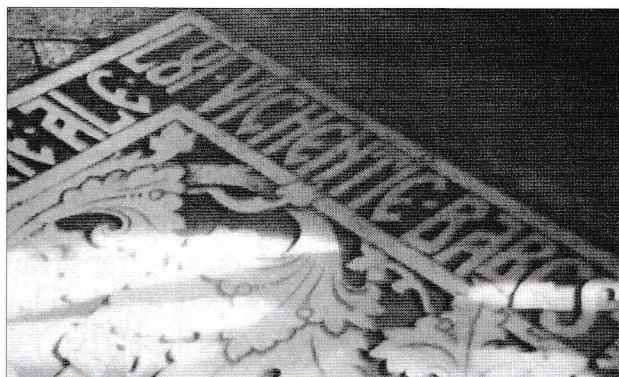

Figura 6. Piatra tombală a lui Vichentie Babeș din biserica ortodoxă din Hodoni

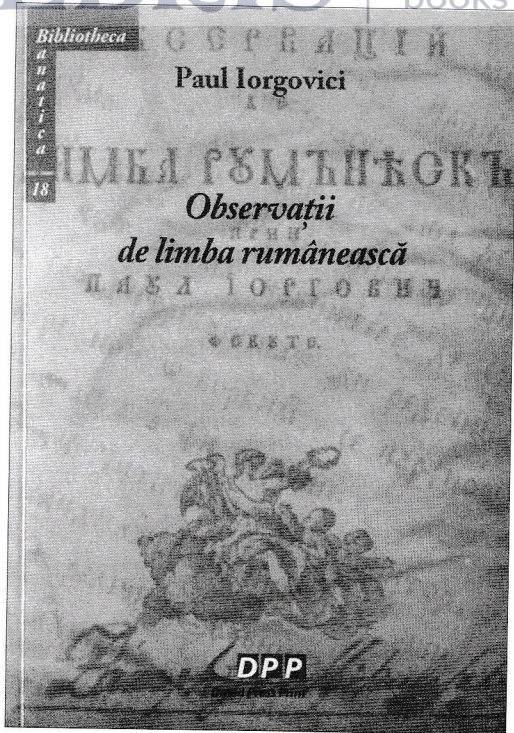

Figura 7. Coperta cărții „Observații de limba rumânească” scrisă în 1799 de către Paul Iorgovici, din Vărădia cărășană

acceptăm veridicitatea Tablei de la Lugoj, din 1454, scrisul românesc a apărut tot în Banat.

Aici, în Banat, instituțiile au apărut în a doua jumătate a veacului al XX-lea. Până atunci, diagnosticul și tratamentul bolii au fost efectuate în serviciile medicale de care aparținea, ca localizare, afecțiunea. Ori, cum cei care puteau să obțină unele succese în terapia ei erau chirurgii, aceștia vor forma și primul eșalon conducător al serviciilor de specialitate. Așa se face că la Timișoara se înființează, în 1963, Cabinetul Regional de Oncologie Banat, avându-l ca prim șef pe doctorul Răzvan Alexandru Panaitescu, chirurg la origine, iar subsemnatul, tot chirurg, scrie despre el. Cabinetul a funcționat ca unitate ambulatorie, în structura sa organizatorică în localurile Policlinicilor 2 și 3, prima, ca unitate medicală studențească, pe strada Victor Babeș, din Timișoara, iar cea de-a doua pe strada 1 Mai nr. 2, pentru adulți. Datele istorice pe care le voi etala provin din sursă directă, adică de la cei doi șefi care l-au

condus, de-a lungul vremii, Dr. Răzvan Panaitescu și Dr. Radoslav Erdelean. Am avut fericita inspirație de a le cere amândurora un memoriu asupra propriei lor activități medicale, până la pensionare. Fără ele nu puteam spune prea multe despre evoluția oncologiei bănățene. Cele două memorii se află în biblioteca mea și pot fi consultate.

Capitolul II.

Cabinetul Regional de Oncologie Banat

Să-l urmărim, pentru început, pe primul Șef al Cabinetului Regional de Oncologie Banat, denumit, după anul 1968, Cabinetul Județean de Oncologie, pe doctorul Răzvan Alexandru Panaitescu. Născut la 27 noiembrie 1917, la Iași, domnia sa a absolvit Facultatea de Medicină din București la 11 august 1942, cu media generală 9 (nouă), fiind, în perioada studenției, extern (Figura 8) și intern (Figura 9) al spitalelor. De remarcat că subiectul tezei sale de licență s-a intitulat „Tratamentul hemotoraxului supurat, consecutiv plăgilor de război” și a avut în Comisia de susținere, ca Președinte, pe Profesorul Nicolae Hortolomei (Figura 10).

DIRECȚIUNEA GENERALĂ
PENTRU
OCROTIREA ȘI AJUTORAREA PERSONALULUI C. F. R.

Adresa poștală:
București, str. Barbu Catargiu Nr. 18

D-lui
PANAITESCU T. RĂZVAN
Str. Ana Davila No. 17

L O C O

Dosarul și Nr. dv.	Data dv.	Dosarul și Nr. nostru (a se repeta în răspuns)	Data
		5580/94	15 Iulie 1940

Privește: . . .

VA facem cunoscut, că, pe ziua de 15 Iulie 1940, sunte
numit provizoriu la Direcțiunea Generală CAP. CFR., în funcția de
extern la Spitalul OAP. CFR. No. 1 Serv. Neuro-Chirurgical.-
Salariul Dvs., va fi de lei 2.000 (doi mii) lunar.-

DIRECTOR AD-IV,

Șeful Serv. de Personal
și Secretariat
C. B. B.

Figura 8. Răzvan Alexandru Panaitescu – extern al spitalelor